

32004L0081

L 261/19

URADNI LIST EVROPSKE UNIJE

6.8.2004

DIREKTIVA SVETA 2004/81/ES**z dne 29. aprila 2004****o dovoljenju za prebivanje, izdanem prebivalcem tretjih držav, ki so žrtve nedovoljene trgovine z ljudmi ali so bili predmet dejanj omogočanja nezakonitega priseljevanja, ki sodelujejo s pristojnimi organi**

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, zlasti točke 3 člena 63,

ob upoštevanju predloga Komisije ⁽¹⁾,ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta ⁽²⁾,ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽³⁾,

po posvetovanju z Odborom regij,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Oblikovanje skupne politike priseljevanja, vključno z opredelitvijo pogojev za vstop in prebivanje tujcev in ukrepi za boj proti nezakonitemu priseljevanju, je osnovni element cilja izgradnje območja svobode, varnosti in pravice, za katerega si prizadeva Evropska unija.
- (2) Na posebnem zasedanju v Tampereju 15. in 16. oktobra 1999 je Evropski svet izrazil odločenost za boj proti nezakonitemu priseljevanju pri izvoru, na primer z osredotočenjem na osebe, udeležene v nedovoljeni trgovini z ljudmi, in ekonomskem izkoriščanju priseljencev. Pozval je države članice, naj združijo svoja prizadevanja pri odkrivanju in razbijanju kriminalnih združb, medtem ko ščitijo pravice žrtev.
- (3) Izraz naraščajočega zavedanja tega pojava na mednarodni ravni je bil sprejem Konvencije proti nadnacionalnemu organiziranemu kriminalu s strani Generalne skupščine Združenih narodov, ki jo je dopolnil Protokol za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovanja z ljudmi, predvsem žensk in otrok, in Protokol proti tihotapljenju priseljencev po kopnem, morju in zraku. Skupnost in 15 držav članic jih je podpisalo decembra 2000.
- (4) Ta direktiva ne posega v varstvo beguncev, upravičencev do nadaljnjega varstva, in oseb, ki zahtevajo mednarodno zaščito po mednarodnih begunskih zakonih, in ne posega v druge instrumente človekovih pravic.

(5) Ta direktiva ne posega v druge določbe o varstvu žrtev, pri čemer posebno ranljivih oseb. Prav tako ne ovira posebnih pravic držav članic glede pravice bivanja, ki se odlikujejo iz humanitarnih ali drugih razlogov.

(6) Ta direktiva upošteva temeljne pravice in ustreza načelom, priznanim na primer z Listino temeljnih pravic Evropske unije.

(7) Države članice naj uveljavijo določbe te direktive brez diskriminacije na podlagi spola, rase, barve kože, etnične ali socialne pripadnosti, genetskih značilnosti, jezika, veroizpovedi ali prepričanja, političnih ali drugih mnenj, pripadnosti nacionalni manjšini, premoženja, rojstva, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.

(8) Na evropski ravni sta bili za boljše preprečevanje in boj proti navedenim kršitvam sprejeti Direktiva Sveta 2002/90/ES z dne 28. novembra 2002 o opredelitvi pomoči pri nedovoljenem vstopu, tranzitu in bivanju ⁽⁴⁾, in Okvirni sklep Sveta 2002/629/PNZ z dne 19. julija 2002 o boju proti trgovanju z ljudmi ⁽⁵⁾.

(9) Ta direktiva uvaja dovoljenje za prebivanje, namenjeno žrtvam nedovoljene trgovine z ljudmi, ali, če država članica sklone razširiti obseg te direktive, državljanom tretjih držav, ki so bili predmet dejanj omogočanja nezakonitega priseljevanja in za katere dovoljenje za prebivanje predstavlja dovolj veliko spodbudo za sodelovanje s pristojnimi organi, medtem ko so vključeni nekateri pogoji za preprečevanje zlorabe.

(10) Zato je treba določiti merila za izdajo dovoljenja za prebivanje, pogoje bivanja in razloge za nepodaljšanje in odvzem. Pravica do bivanja po tej direktivi je določena s pogoji in začasna.

(11) Zadevne državljanke tretjih držav je treba obvestiti o možnosti pridobitve tega dovoljenja za bivanje in jim dati rok za premislek o svojem položaju. To naj pripomore k temu, da bodo prišli do dobro utemeljene odločitve, ali bodo sodelovali s pristojnimi organi, ki so lahko policija, organi pregona in sodni organi (glede na tveganje, ki ga to lahko prinaša), tako da sodelujejo prosto in zato bolj učinkovito.

⁽¹⁾ UL C 126 E, 28.5.2002, str. 393.

⁽²⁾ Mnenje z dne 5. decembra 2002 (še ni objavljeno v Uradnem listu).

⁽³⁾ UL C 221, 17.9.2002, str. 80.

⁽⁴⁾ UL L 328, 5.12.2002, str. 17.

⁽⁵⁾ UL L 203, 1.8.2002, str. 1.

- (12) Glede na njihovo ranljivost naj se državljanom tretjih držav nudi pomoč, določena s to direktivo. Ta pomoč naj jim omogoči okrevanje in osvoboditev izpod vpliva storilcev kršitev. Zdravniška oskrba, ki se nudi državljanom tretjih držav, zajetih s to direktivo, po potrebi vključuje tudi psihoterapevtsko pomoč.
- (13) Sklep o izdaji dovoljenja za prebivanje za obdobje vsaj šestih mesecev ali njegovem podalšanju mora sprejeti pristojni organ, ki naj presodi, ali so ustrezni pogoji izpolnjeni.
- (14) Ta direktiva naj se uporablja brez poseganja v dejavnosti, ki jih izvajajo pristojni organi v vseh fazah ustreznega nacionalnega postopka, zlasti ob preiskovanju zadevnih kršitev.
- (15) Države članice naj skladno s svojo nacionalno zakonodajo obravnavajo odobritev bivanja iz drugih razlogov za državljanke tretjih držav, ki lahko sodijo v okvir te direktive, a (več) ne izpolnjujejo pogojev, ki jih ta postavlja, za njihove družinske člane ali za osebe, ki se obravnavajo kot njihovi družinski člani.
- (16) Da bi državljanom tretjih držav omogočili pridobitev neodvisnosti in preprečili vrnitev v kriminalno združbo, se imetnikom dovoljenja za prebivanje pod pogoji, določenimi v tej direktivi, dovoli dostop do trga dela in poklicnega in strokovnega izobraževanja. Pri dovolitvi dostopa imetnikov dovoljenja za prebivanje do poklicnega in strokovnega izobraževanja naj države članice upoštevajo zlasti predvideno trajanje bivanja.
- (17) Sodelovanje državljanov tretjih držav pri programih ali projektih, ki že obstajajo ali bodo uvedeni, naj pripomore k njihovi vrnitvi v običajno družabno življenje.
- (18) Če zadevni državljani tretjih držav vložijo prošnjo za drugačno vrsto dovoljenja za prebivanje, države članice o njej odločijo na podlagi splošnega nacionalnega prava o tujcih. Pri obravnavi takšne prošnje naj države članice upoštevajo dejstvo, da so zadevni državljani tretjih držav pridobili dovoljenje za prebivanje, izdano skladno s to direktivo.
- (19) Države članice naj Komisiji za izvajanje te direktive posredujejo informacije, ugotovljene v okviru dejavnosti, razvitih za zbiranje in obdelavo statističnih podatkov o zadevah s področja pravosodja in notranjih zadev.
- (20) Ker se cilja uvedbe dovoljenja za prebivanje za zadevne državljane tretjih držav, ki sodelujejo v boju proti nedovoljeni trgovini z ljudmi, ne da zadovoljivo doseči le na ravni

držav članic in se ga zaradi obsega dejavnosti laže doseže na ravni Skupnosti, lahko Skupnost sprejme ukrepe skladno z načelom subsidiarnosti, določenim v členu 5 Pogodbe. Skladno z načelom sorazmernosti, kot je določeno v omenjenem členu, ta direktiva ne presega tega, kar je potrebno za uresničitev tega cilja.

- (21) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske, ki je priloga Pogodbe o Evropski uniji in Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, in brez poseganja v člen 4 navedenega protokola, ti državi članici ne sodelujeta pri sprejetju te direktive, in ju direktiva zato ne zavezuje niti je nista dolžni uporabljati.
- (22) Danska v skladu s členoma 1 in 2 Protokola o stališču Danske, ki je priloga Pogodbe o Evropski uniji in Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, ne sodeluje pri sprejetju te direktive, in je direktiva zato ne zavezuje niti je ni dolžna uporabljati –

SPREJEL NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1

Namen

Namen te direktive je opredeliti pogoje za izdajo dovoljenj za prebivanje z omejenim rokom veljavnosti, povezanim s trajanjem ustreznih nacionalnih postopkov, državljanom tretjih držav, ki sodelujejo v boju proti nedovoljeni trgovini z ljudmi ali proti dejanjem omogočanja nezakonitega priseljevanja.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej direktivi:

- (a) „državljan tretje države“ pomeni vsako osebo, ki ni državljan Unije v smislu člena 17(1) Pogodbe;
- (b) „dejanje omogočanja nezakonitega priseljevanja“ se nanaša na primere, navedene v členu 1 in 2 Direktive 2002/90/ES;
- (c) „nedovoljena trgovina z ljudmi“ se nanaša na primere, navedene v členih 1, 2 in 3 Okvirnega sklepa 2002/629/PNZ;
- (d) „ukrep za izvršitev odredbe o izgonu“ pomeni vsak ukrep, ki ga sprejmejo države članice za izvršitev sklepa pristojnih organov o izreku izгона državljanu tretje države;

- (e) „dovoljenje za prebivanje“ pomeni vsako dovoljenje, ki ga izda država članica, s katerim je državljanu tretje države, ki izpolnjuje pogoje iz te direktive, dovoljeno legalno bivanje na njenem ozemlju;
- (f) „mladoletniki brez spremstva“ pomeni državljane tretjih držav, mlajše od osemnajst let, ki na ozemlje države članice pridejo brez spremstva odraslega, ki je zanje odgovoren po zakonu ali običajih, dokler takšna oseba zanje ne začne dejansko skrbeti, ali mladoletnike, ki ostanejo brez spremstva po vstopu na ozemlje države članice.

Člen 3

Območje veljavnosti

1. Države članice uporabljajo to direktivo za državljane tretjih držav, ki so ali so bili žrtve kršitev, povezanih z nedovoljeno trgovino z ljudmi, tudi če so na ozemlje držav članic vstopili nelegalno.
2. Države članice lahko uporabijo to direktivo za državljane tretjih držav, ki so bili predmet dejanj omogočanja nezakonitega priseljevanja.
3. Ta direktiva se uporablja za zadevne državljane tretjih držav, ki so polnoletni po zakonih zadevne države članice.

Države članice se lahko z odstopanjem odločijo uporabiti to direktivo za mladoletnike pod pogoji, določenimi z njihovo nacionalno zakonodajo.

Člen 4

Ugodnejše določbe

Ta direktiva državam članicam ne preprečuje sprejema ali ohranjanja ugodnejših določb za osebe, na katere se nanaša ta direktiva.

POGLAVJE II

POSTOPEK IZDAJE DOVOLJENJA ZA PREBIVANJE

Člen 5

Podatki, ki se posredujejo zadevnim državljanom tretjih držav

Kadar pristojni organi držav članic menijo, da lahko državljan tretje države spada v obseg te direktive, zadevno osebo obvestijo o možnostih, ki jih ta direktiva ponuja.

Države članice lahko sklenejo, da lahko te informacije posreduje tudi nevladna organizacija ali združenje, ki ga zadevna država članica imenuje posebej v ta namen.

Člen 6

Rok za premislek

1. Države članice zadevnim državljanom tretjih držav zagotovijo rok za premislek, med katerim lahko okrevajo in se rešijo vpliva storilcev kršitev, tako da se lahko utemeljeno odločijo, ali bodo sodelovali s pristojnimi organi.

Trajanje in začetek roka iz prvega pododstavka se določita skladno z nacionalno zakonodajo.

2. Med rokom za premislek in med čakanjem na sklep pristojnih organov imajo zadevni državljani tretjih držav dostop do oskrbe iz člena 7, odredbe o njihovem izgonu pa ni mogoče izvršiti.

3. Rok za premislek ne ustvarja pravice do bivanja po tej direktivi.

4. Država članica lahko kadarkoli prekine rok za premislek, če pristojni organi ugotovijo, da je zadevna oseba dejavno, prostovoljno in na lastno pobudo obnovila stik s storilci kršitev iz člena 2(b) in (c), ali iz razlogov, povezanih z javnim redom in varovanjem nacionalne varnosti.

Člen 7

Oskrba, zagotovljena pred izdajo dovoljenja za prebivanje

1. Države članice zagotovijo, da se zadevnim državljanom tretjih držav brez ustreznih sredstev nudi življenjski standard, ki jim lahko zagotovi preživetje in dostop do nujne zdravniške oskrbe. Skrbijo za posebne potrebe najbolj ranljivih, pri čemer po potrebi in če je tako predpisano z nacionalno zakonodajo, vključijo psihološko pomoč.

2. Države članice ob uporabi te direktive ustrezno upoštevajo potrebo po varnosti in zaščiti zadevnih državljanov tretjih držav, skladno z nacionalno zakonodajo.

3. Države članice zadevnim državljanom tretjih držav po potrebi nudijo storitve prevajanja in tolmačenja.

4. Države članice lahko zadevnim državljanom tretjih držav nudijo brezplačno pravno pomoč, če ta obstaja, in pod pogoji nacionalne zakonodaje.

Člen 8

Izdaja in podaljšanje dovoljenja za prebivanje

1. Po poteku roka za premislek ali pred tem, če pristojni organi menijo, da je zadevni državljani tretje države že izpolnil merilo iz pododstavka (b), lahko države članice presodijo:

- (a) možnost, ki jo podaljšanje bivanja na njihovem območju pomeni za preiskovanje ali sodni postopek; in
- (b) ali je državljani pokazal jasen namen sodelovanja; in
- (c) ali je prekinil vse stike z osumljenci za dejanja, ki lahko spadajo med kršitve iz člena 2(b) in (c).

2. Za izdajo dovoljenja za prebivanje in brez poseganja v razloge, povezane z javnim redom in varovanjem nacionalne varnosti, se zahteva izpolnitev pogojev iz odstavka 1.

3. Brez poseganja v določbe o odvzemu iz člena 14 dovoljenje za prebivanje velja vsaj šest mesecev. Podaljša se, če se pogoji iz odstavka 2 tega člena še naprej izpolnjujejo.

POGLAVJE III

OBRAVNAVA IMETNIKOV DOVOLJENJA ZA PREBIVANJE

Člen 9

Oskrba, zagotovljena po izdaji dovoljenja za prebivanje

1. Države članice zagotovijo, da se imetnikom dovoljenja za bivanje brez zadostnih sredstev omogoči vsaj takšna oskrba, kot je določena v členu 7.

2. Države članice nudijo nujno zdravniško ali drugo oskrbo zadevnim državljanom tretjih držav brez zadostnih sredstev in s posebnimi potrebami, kakršne so nosečnice, invalidi ali žrtve spolnega in drugega nasilja in, če imajo države članice možnost iz člena 3(3), mladoletniki.

Člen 10

Mladoletniki

Če imajo države članice možnost iz člena 3(3), se uporabljajo naslednje določbe:

- (a) Države članice pri uporabi te direktive ustrezno upoštevajo največje interese otroka. Zagotovijo, da je postopek prilagojen starosti in zrelosti otroka. Če presodijo, da je to v

največjem interesu otroka, lahko predvsem podaljšajo rok za premislek.

- (b) Države članice zagotovijo, da imajo mladoletniki dostop do izobraževalnega sistema pod enakimi pogoji kot državljani. Države članice lahko določijo, da mora biti takšen dostop omejen na javni izobraževalni sistem.
- (c) V primeru državljanov tretjih držav, ki so mladoletniki brez spremstva, države članice sprejmejo potrebne ukrepe za dokazovanje njihove identitete, nacionalne pripadnosti in dejstva, da so brez spremstva. Prizadevajo si kar najhitreje odkriti njihove družine in nemudoma sprejmejo nujne ukrepe za zagotovitev pravnega zastopanja, vključno z zastopanjem v kazenskem postopku, če je potrebno, skladno z nacionalno zakonodajo.

Člen 11

Delo, poklicno in strokovno izobraževanje

1. Države članice določijo pravila, po katerih se imetnikom dovoljenj za bivanje dovoli dostop do trga dela, poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Ta dostop je omejen na trajanje veljavnosti dovoljenja za prebivanje.

2. Pogoje in postopke za dovolitev dostopa do trga dela, poklicnega in strokovnega izobraževanja določijo pristojni organi skladno z nacionalno zakonodajo.

Člen 12

Programi in projekti, namenjeni zadevnim državljanom tretjih držav

1. Zadevnim državljanom tretjih držav se omogoči dostop do obstoječih programov ali projektov, ki jih izvajajo države članice ali nevladne organizacije ali združenja s posebnimi dogovori z državami članicami, katerih cilj je ponoven vstop v običajno družabno življenje, vključno s tečajji, ki se po potrebi organizirajo za izboljšanje njihovega poklicnega znanja, ali pripravo na vrnitev v njihovo izvorno državo.

Države članice lahko ponudijo posebne programe in projekte, namenjene zadevnim državljanom tretjih držav.

2. Kadar država članica sklene uvesti in izvesti programe ali projekte iz odstavka 1, lahko izdajo ali podaljšanje dovoljenja za prebivanje pogojuje z udeležbo v omenjenih programih ali projektih.

POGLAVJE IV

NEPODALJŠANJE IN ODVZEM

Člen 13

Nepodaljšanje

1. Dovoljenje za prebivanje, izdano na podlagi te direktive, se ne podaljša, če pogoji iz člena 8(2) več niso izpolnjeni ali če je bil ustrezen postopek prekinjen s sklepom pristojnih organov.

2. Ko dovoljenje za prebivanje, izdano na podlagi te direktive, poteče, se uporablja običajni zakon o tujcih.

Člen 14

Odvzem

Dovoljenje za prebivanje se lahko kadarkoli odvzame, če pogoji za izdajo več niso izpolnjeni. Dovoljenje za prebivanje se lahko odvzame zlasti v naslednjih primerih:

- (a) če je imetnik dejavno, prostovoljno in na lastno pobudo obnovil stike z osumljenci za kršitve iz člena 2(b) in (c); ali
- (b) če pristojni organ verjame, da je sodelovanje žrtve lažno ali da je njena pritožba lažna ali nepravilna; ali
- (c) iz razlogov, povezanih z javnim redom ali varovanjem nacionalne varnosti; ali
- (d) kadar žrtev preneha sodelovati; ali
- (e) kadar pristojni organi sklenejo prekiniti postopek.

POGLAVJE V

KONČNE DOLOČBE

Člen 15

Zaščitna klavzula

Ta direktiva se uporablja brez poseganja v posebne nacionalne predpise za varstvo žrtev in prič.

Člen 16

Poročilo

1. Komisija poroča Evropskemu parlamentu in Svetu o uporabi te direktive v državah članicah in predlaga vse potrebne spremembe najpozneje do 6. avgusta 2008. Države članice pošljejo Komisiji vse informacije, povezane s pripravo tega poročila.

2. Po predstavitvi poročila iz odstavka 1 Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu poroča o uporabi te direktive v državah članicah vsaj enkrat na vsaka tri leta.

Člen 17

Prevzem

Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, pred 6. avgustom 2006. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

Člen 18

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati na dan objave v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 19

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice v skladu s Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti.

V Luxembourg, 29. aprila 2004

Za Svet

Predsednik

M. McDOWELL